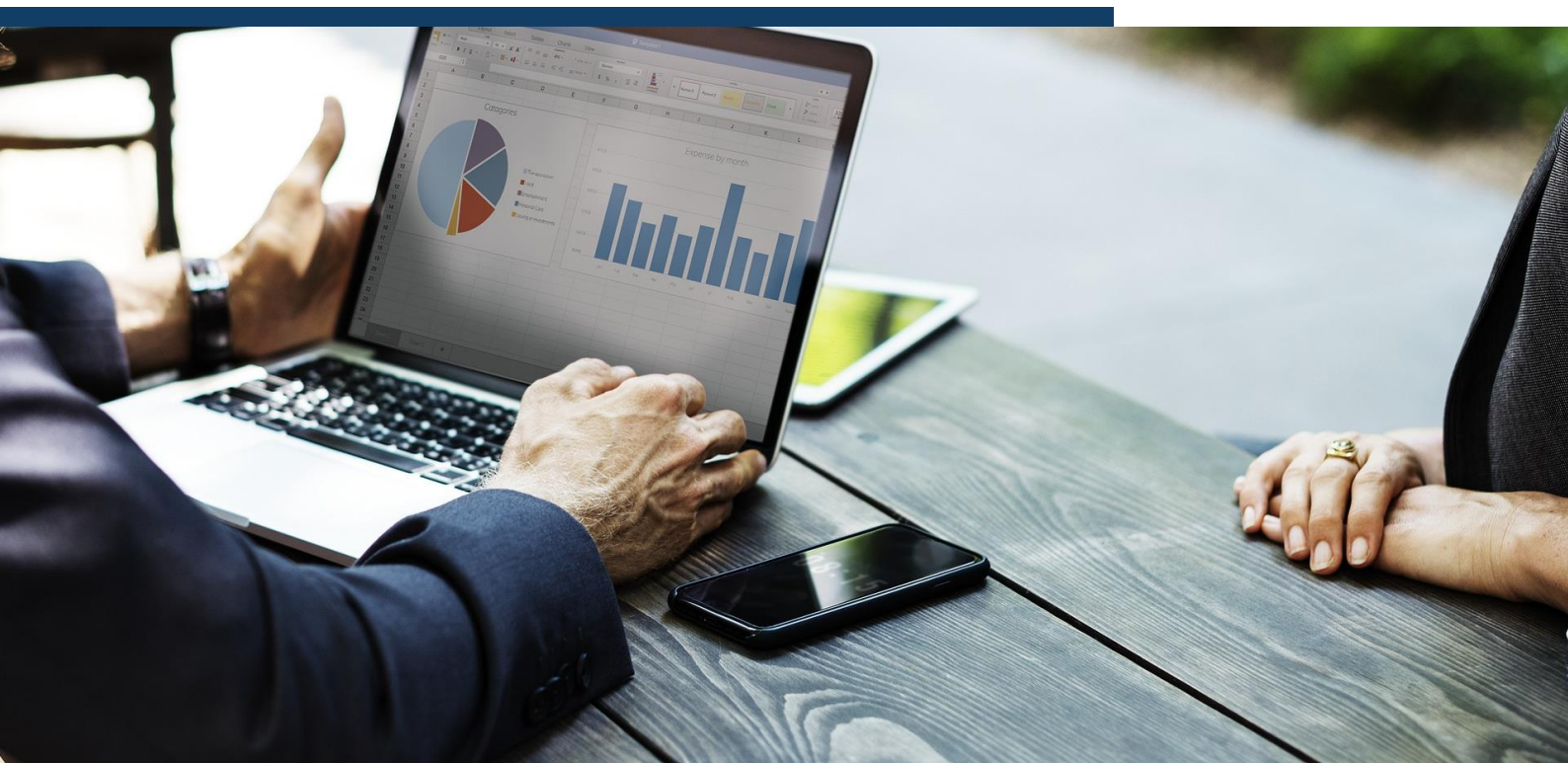

LIKTA rekomendācijas IT iepirkumu līgumiem

Saturs

LIKTA rekomendācijas IT iepirkumu līgumiem.....	3
Rekomendācija Nr.1: Fiksēt maksimālo zaudējumu apmēru.	3
Rekomendācija Nr.2: Līgumā fiksēt pilnvarojumu Pasūtītāja pārstāvim līguma izpildē.....	4
Rekomendācija Nr.3: Fiksēt Pasūtītāja piegādes sfēru.....	4
RekomendācijaNr.4: Fiksēt saistību izpildes termiņa apturēšanu Pasūtītāja piegādes sfēras neizpildes dēļ...	5
Rekomendācija Nr.5: Fiksēt saistību izpildi gadījumā, ja Pasūtītājs nespēj pieņemt izpildījumu.....	6
Rekomendācija Nr.6: Noteikt zaudējumu atlīdzības pienākumu arī par Izpildītāja iesaistīto resursu dīkstāvi, ja tāda radusies Pasūtītāja vainas vai bezdarbības dēļ.....	6
Rekomendācija Nr.7. Projektos, kuri tiek finansēti no ES fondiem, būtu jāparedz regulāras vadības sanāksmes ar visu iesaistīto pušu (tajā skaitā, CFLA un VARAM) piedalīšanos.....	7
Rekomendācija Nr.8. Projekta realizācijas metodikai un līguma pārvaldībai ir jāparedz iespējamās projekta budžeta svārstības izstrādājamās funkcionalitātes izmaiņu ietekmē.....	7
Rekomendācija Nr.9 Izpildītājam jāparedz iespēja apturēt līguma izpildi, ja ir iestājusies no Izpildītāja neatkarīga situācija (būtiski projekta realizācijas riski), kuras rezultātā vairs nav iespējams izpildīt līgumā paredzētos darbus un, līdz ar to, sasniegt konkrētā projekta mērķus.	8
Rekomendācija Nr.10 Instrukcijas Nr.3 “Ārvalstu finanšu instrumentu finansētu civiltiesisku līgumu izstrādes un slēgšanas instrukcija valsts tiešās pārvaldes iestādēs” noteikumus nedrīkst tulkot paplašināti,neradotnesamērīgu administratīvo slogu komersantiem.	8

LIKTA rekomendācijas IT iepirkumu līgumiem

Nolūkā izpildīt Publisko iepirkumu likuma 60.panta trešajā daļā ietvertās prasības attiecībā uz samērīgu līgumslēdzēju pušu tiesību un tiesisko interešu ievērošanu, kā arī pasūtītāja līdzekļu efektīvu izlietošanu, Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) kā vadošā nozares uzņēmumus pārstāvošā nevalstiskā organizācija ierosina IT jomas publisko iepirkumu līgumos iekļaut vismaz šādus būtiskākos noteikumus un ņemt vērā zemāk izklāstītos apsvērumus. Uzskatām, ka šo rekomendāciju piemērošana uzlabos sadarbību starp Pasūtītājiem un Izpildītājiem, kā arī palielinās konkurenci IT uzņēmumu vidū.

Rekomendācija Nr.1: Fiksēt maksimālo zaudējumu apmēru.

Pamatojums:

Vispārīgajā praksē programmatūras izstrādes jomā ir pierādījies, ka neviens izpildītājs nevar garantēt pilnīgu kļūdu neesamību iepirkuma līguma izpildes rezultātā radītajos nodevumos, tādējādi atbildība par zaudējumiem, kuri izriet no līgumsaistību neizpildes ir viens no būtiskajiem riskiem, kuru iespējams segt ar civiltiesisko vai profesionālās darbības apdrošināšanu. Lai šādu apdrošināšanu saņemtu, nepieciešams fiksēt maksimālo iespējamo zaudējumu summu (apdrošināšanas limitu). Virkne vadošo kompāniju apdrošina savu atbildību pret klientiem, tomēr neaprobežotas zaudējumu atlīdzības apjoma dēļ šādi darījumi nav apdrošināmi vai ir apdrošināmi, bet ar ļoti augstu riska prēmiju. Civillikuma 1785. pants nosaka: “Ja zaudējumu atlīdzības pienākums izriet no līgumiskas saistības pārkāpuma, tad atlīdzības apmēru noteic šā līguma saturs”, tādējādi arī Civillikums norāda uz pienākumu noteikt zaudējumu atlīdzības apmēru. Teorētiski neierobežota apjoma projekta riski neļauj izpildītājiem adekvāti novērtēt projekta reālo risku apjomu – riski parasti tiek vai nu pārvērtēti (pakalpojumiem tiek piemērots nepamatots riska uzcenojums), vai arī nenovērtēti (izpildītājs, novērtējot situāciju, balstoties tikai uz iepirkuma nolikumā pieejamo informāciju, tiek pakļauts riskiem, kas var pat apdraudēt visa uzņēmuma pastāvēšanu). Atbildīgākie pretendenti parasti izlemj nepiedalīties šādos iepirkumos, kā rezultātā konkurence samazinās.

Ieteicamais līguma punkts:

Pusēm saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikumu ir pienākums atlīdzināt otram Pusei nodarītos zaudējumus, ja tādi ir radušies Puses prettiesiskas rīcības (darbības vai bezdarbības) rezultātā, kam par iemeslu ir ļauns nolūks vai rupja neuzmanība, un ir konstatēts un dokumentāli pamatoti pierādīts zaudējumu esamības fakts un zaudējumu apmērs, kā arī cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību (darbību vai bezdarbību) un nodarītajiem zaudējumiem. Zaudējumus, kuru cēlonis nav puses ļauns nolūks vai rupja neuzmanība vainīgā puse atlīdzina ne vairāk, kā šī Līguma summas apmērā. Puses nav atbildīgas par netiešu zaudējumu atlīdzināšanu.

Rekomendācija Nr.2: Līgumā fiksēt pilnvarojumu Pasūtītāja pārstāvim līguma izpildē.

Pamatojums:

Ikvienā līgumā ir svarīgi, lai no Pasūtītāja puses līguma izpildi koordinētu persona, kurai ir deleģētas administratīvas pilnvaras, tostarp pieņemt savlaicīgus lēmumus par līguma izpildes gaitu, akceptēt nodevumus, pieņemt pusēm saistošus lēmumus par prasību interpretāciju utt. Agile pieejas gadījumā šādu pilnvarotu Pasūtītāja pārstāvju (*Product Owner*) tieša piedalīšanās līguma izpildē ir nepieciešams priekšnoteikums metodikas izmantošanai kā tādai. Gadījumā, ja nav šāda pilnvarojuma, līguma izpilde praktiski vienmēr ieviecas, pieņemtie lēmumi tiek pārskatīti un grozīti, tādējādi radot lieku darba apjomu, izdevumus un termiņa nokavējuma risku.

Ieteicamais līguma punkts:

Pasūtītāja nozīmētās Sistēmas izstrādes, uzturēšanas un garantijas nodrošināšanas procesā iesaistītās personas, viņu tiesības, pienākumi (norādot arī maksimāli pieļaujamus termiņus Pasūtītāja pienākumu izpildei) un kontaktinformācija, kā arī aizvietotāji prombūtnes laikā un viņu kontaktinformācija tiks norādīti Pasūtītāja iekšējā dokumentā, kura apliecināts atvasinājums tiks iesniegts Izpildītājam pirms tā stāšanās spēkā.

Rekomendācija Nr.3: Fiksēt Pasūtītāja piegādes sfēru.

Lai būtu iespējama līguma izpilde, Pasūtītājam nepieciešams izpildīt Civillikumā noteiktos Pasūtītāja pienākumus. Kā galvenie Pasūtītāja pienākumi būtu jānosaka:

- Pilnīgas un precīzas informācijas savlaicīga sniegšana;
- Atbildības uzņemšanās par komunikācijas nenodrošināšanu ar projektā iesaistītajām trešajām personām vai atbilstoša pilnvarojuma izsniegšana Izpildītājam;
- Projekta gaitā identificēto lēmumu savlaicīga pieņemšana;
- Atbildības uzņemšanās par sadarbības nenodrošināšanu ar esošo sistēmu piegādātājiem (jo Izpildītājam ar šīm personām nav spēkā esoša līguma);
- Atbildības uzņemšanās par sadarbības nenodrošināšanu ar saistītajām (projektā iesaistītajām vai pakļautības un pārraudzības) iestādēm;
- Fiziskas un/vai attālinātas piekļuves nodrošināšana Pasūtītāja informācijas sistēmām, telpām un IT infrastruktūrai tiktāl, cik tas ir nepieciešams līguma izpildei.

Ieteicamie līguma punkti:

Pasūtītājs Līguma izpildes ietvaros nodrošinās Izpildītāju ar savlaicīgu visu Līguma sekmīgai un pilnvērtīgai izpildei nepieciešamo informāciju, organizatorisko atbalstu un pilnvarām.

Pasūtītājs nodrošinās Pasūtītāja rīcībā esošās informācijas sniegšanu ne ilgāk kā 5 darba dienu laikā pēc Izpildītāja pieprasījuma, ja šāda informācija ir viegli pieejama un tās ieguvei un apkopošanai nav nepieciešams

liels darba apjoms (vairāk, kā 3 cilvēkdienas) vai informācijas apkopošanā iesaistītas vairākas struktūrvienības vai pakļautības/pārraudzības iestādes. Ja informācija nav viegli pieejama, tā tiks sniegta ne ilgāk kā 10 darba dienu laikā vai citā termiņā pēc pušu vienošanās.

Pasūtītājs nodrošinās saziņu ar iepirkuma līguma izpildē iesaistītajām trešajām personām (citas valsts pārvaldes iestādes, komersanti), ciktāl tas nepieciešams Līguma izpildei.

Rekomendācija Nr.4: Fiksēt saistību izpildes termiņa apturēšanu Pasūtītāja piegādes sfēras neizpildes dēļ.

Pamatojums: Informācijas sistēmas izstrādes process ir saistīts ar vairākiem aspektiem, no kuriem virkne faktoru nav atkarīgi no Izpildītāja. Tipveida gadījumi ir šādi:

- Pasūtītājs nav noslēdzis starpresoru vienošanos par saskarnes izveidi ar citu iestādi;
- Pasūtītāja dati ir kļūdaini vai nepilnīgi un nav izmantojami migrācijai;
- Pasūtītāja personāls nepiedalās intervijās vai nepieņem lēmumus (piemēram, atvaļinājumi, komandējumi vai nepietiekams deleģējums);
- Pasūtītājs nenodrošina nepieciešamo IT infrastruktūru;
- Pasūtītājs nenodrošina trešās puses personu (piemēram, citu Pasūtītāja sistēmu izstrādātāju, ar ko integrējama izstrādājamā sistēma) līdzdalību projektā;
- Personas datu apstrādes gadījumā nepieciešams nodrošināt pienācīgu datu subjektu piekrišanu datu apstrādei līgumā paredzētajiem mērķiem un kārtībā.

Šādos gadījumos sistēmas izstrāde aizkavējas, jo nav ekonomiski pamatoti veikt darbus bez skaidras un nepārprotamas informācijas saņemšanas vai objektīvi pastāvošo priekšnosacījumu izpildes no pasūtītāja puses. Līdz ar to šādos gadījumos būtu jāaptur Izpildītāja saistību izpildes termiņš.

Ieteicamais līguma punkts:

Ja kāda no Pusēm uzskata, ka kāds no Līgumā noteiktā termiņa kavējumiem ir radies otras Puses vai trešās personas darbības vai bezdarbības dēļ, tad Puse, kurai kavējums radies, ir tiesīga lūgt šī termiņa pagarinājumu, ja tā var pierādīt, ka otras Puses vai trešās personas rīcība ir izraisījusi šo kavējumu. Pusei, kurai otras Puses vai trešās personas rīcības dēļ nevar izpildīt savas saistības, nekavējoties rakstveidā jābrīdina otra Puse par saistību izpildes neiespējamību. Par termiņa pagarinājumu Puses, kura lūdz pagarinājumu, pilnvarotā persona nosūta otras Puses pilnvarotajai personai pamatotu lūgumu ne vēlāk kā 5 (piecas) darba dienas pirms darbu izpildes termiņa. Šādā gadījumā puses pagarina saistību izpildes termiņu par kavējuma laiku, ja puses nevienojas savādāk. Šādā gadījumā ir pieļaujams, ka vienošanās par līguma termiņa pagarinājumu tiek faktiski abpusēji parakstīta jau pēc datuma, kurā ir nolikts darbu izpildes termiņš.

Rekomendācija Nr.5:

Fiksēt saistību izpildi gadījumā, ja Pasūtītājs nespēj pieņemt izpildījumu.

Pamatojums: Nereti informācijas sistēmu izstrādes līgumos ir paredzēts nesamērīgs laiks izpildījuma pieņemšanai, atsevišķos gadījumos šis laiks pat pārsniedz laiku, kurš atvēlēts Izpildītājam programmatūras izstrādei. Lai izvairītos no situācijas, kurā Pasūtītājs bez pamatojuma atsakās pieņemt veiktos darbus, būtu nepieciešams stingri noteikt rīcību gadījumā, ja pārbaudes termiņā Pasūtītājs nav ne pieņēmis, ne noraidījis saistības izpildījumu.

Ieteicamais līguma punkts:

Gadījumā, ja Pasūtītājs akcepttestēšanai noteiktajā termiņā nav izpildījis darbu rezultātu (nodevumu) pieņemšanai nepieciešamo pārbaudes procedūru, nav pieteicis nevienu 1.-4.klases problēmu un nav paziņojis Izpildītājam par testēšanas termiņa pagarinājumu (kurš nevar pārsniegt pusi no sākotnēji testēšanai atvēlētā termiņa), tad ir uzskatāms, ka akceptēšanai iesniegtie nodevumi akceptēti bezierunu kārtībā un Pasūtītājam nav iebildumu par to apjomu un kvalitāti. Šādā gadījumā Pasūtītājam ir pienākums parakstīt Izpildītāja iesniegto nodošanas – pieņemšanas aktu, kas apliecina attiecīgā nodevuma pieņemšanu no Pasūtītāja puses un veikt nodevuma apmaksu. PNA neparakstīšana izsauc maksājuma nokavējumu, par ko var būt sankcijas. Gadījumā, ja Pasūtītājs ir uzsācis nodevuma lietošanu produktīvajā vidē, tad uzskatāms, ka attiecīgais nodevums ir akceptēts no Pasūtītāja bezierunu kārtībā.

Rekomendācija Nr.6:

Noteikt zaudējumu atlīdzības pienākumu arī par Izpildītāja iesaistīto resursu dīkstāvi, ja tāda radusies Pasūtītāja vainas vai bezdarbības dēļ.

Pamatojums:

Līgumos, kuros paredzēta augstas kvalifikācijas personāla iesaiste, Izpildītājam var rasties zaudējumi, ja līguma izpilde tiek kavēta tādu apstākļu dēļ, kuri ir Pasūtītāja kontrolē vai kurus Pasūtītājs varēja un viņam vajadzēja paredzēt. Šādā gadījumā Izpildītāja resursu dīkstāve Pasūtītājam būtu jāatlīdzina, pretējā gadījumā Izpildītājs šādu resursu dīkstāvi iekļauj līgumcenā kā riska uzcenojumu, tādējādi paaugstinot līguma summu. Finansējumu šādas atlīdzības izmaksas veikšanai ieteicams paredzēt līguma mainīgās daļas ietvaros (skat. rekomendāciju Nr. 8).

Ieteicamais līguma punkts:

Pasūtītājs sedz Izpildītāja zaudējumus, kas saistīti ar Pasūtītāja līgumsaistību izpildes kavējumu. Zaudējumu atlīdzību šādā gadījumā aprēķina kā 50% no Līguma izpildē Izpildītāja iesaistīto speciālistu darba dienas likmes par katru kavējuma dienu. Izpildītājs nekavējoties informē Pasūtītāju par tiem konstatētajiem apstākļiem, kuri ir atkarīgi no Pasūtītāja un kuri kalpo par pamatu Līguma turpmākas izpildes kavējumam (t.sk. Izpildītāja iesaistīto speciālistu dīkstāvei).

Rekomendācija Nr.7.

Projektos, kuri tiek finansēti no ES fondiem, būtu jāparedz regulāras vadības sanāksmes ar visu iesaistīto pušu (tajā skaitā, CFLA un VARAM) piedalīšanos.

Pamatojums:

Projekta realizācijas veiksmē lielā mērā ir atkarīga no savlaicīgas risku identificēšanas un risku minimizēšanas. Kā to pierādīja iepriekšējais ES fondu plānošanas periods, virknē gadījumu viens neveiksmīgs vai kavēts projekts var aizkavēt arī pārējo projektu virzību. Otrs būtisks aspekts neattiecināmo izmaksu novēršanā ir savlaicīga problēmu identifikācija un to savlaicīga risināšana, pie tam, risinājumam ir jābūt tādām, kurš gan nodrošina Pasūtītāja biznesa intereses, gan atbilst piešķirtā finansējuma noteikumiem. Regulāras vadības sanāksmes ir veids, kā uzraugošās iestādes informēt par ārvalstu finansējuma instrumentu sniegto investīciju izmantošanu un par iespējamiem riskiem projektā, lai savlaicīgi novērstu neattiecināmo izmaksu veidošanās risku.

Rekomendācija Nr.8.

Projekta realizācijas metodikai un līguma pārvaldībai ir jāparedz iespējamās projekta budžeta svārstības izstrādājamās funkcionalitātes izmaiņu ietekmē.

Pamatojums.

Projekta realizācijas laiks parasti pārsniedz divus gadus, līdz ar to šajā laikā neizbēgami iestājas projekta sfēras izmaiņas, kuras izsauc izmaiņas ārējos normatīvajos aktos, kā arī tehnoloģiju attīstība. Šādas izmaiņas nav precīzi definējamas un paredzamas līguma slēgšanas fāzē. Rezultātā fiksētas cenas līgums savā būtībā kļūst neizpildāms, jo bez izmaiņām var tikt piegādāts risinājums, kurš neatbilst aktuālajām normatīvo aktu prasībām vai neatbilst aktuālajām tehnoloģijām. Iespējamais risinājums ir līguma mainīgās daļas noteikšana, kuras ietvaros darbi pasūtāmi atbilstoši iepirkuma procedūrā novērtētai darbietilpības metodikai. Šajā gadījumā darbietilpības metodika var tikt vērtēta vai nu kā darbietilpības matrica (piemēram, COCOMOO vai šīs metodikas atvasinājumi) vai kā etalonuzdevuma realizācijas novērtējums, kurš sastādīts izmantojot pretendenta piedāvāto darbietilpības metodiku, kura izmantojama arī pārējā līguma izpildē.

Rekomendācija Nr.9

Izpildītājam jāparedz iespēja apturēt līguma izpildi, ja ir iestājusies no Izpildītāja neatkarīga situācija (būtiski projekta realizācijas riski), kuras rezultātā vairs nav iespējams izpildīt līgumā paredzētos darbus un, līdz ar to, sasniegt konkrētā projekta mērķus.

Pamatojums:

Informācijas sistēmu izstrāde ir saistīta ar jaunrades un izpētes procesu, kurā iespējams iegūt arī negatīvu rezultātu. Tam var būt gan tehniski, gan tiesiski iemesli – piedāvātās tehnoloģijas nenodrošina kādas konkrētas funkcionalitātes izpildi vai pieprasītais risinājums nenodrošina atbilstību, piemēram, personas datu aizsardzības prasībām. Šādā gadījumā racionāli ir pēc iespējas ātrāk apturēt līguma izpildi, lai pēc iespējas samazinātu zaudējumus un vienotos par mērķa vai risinājuma korekcijām.

Ieteicamais līguma punkts:

Ja atsevišķa darbu pasūtījuma izpildes laikā atklājas, ka tā izpilde nav iespējama vai arī rezultāts var būt vienīgi negatīvs, tad Izpildītājam jāaptur darbu izpilde un jāziņo par to Pasūtītājam 2 (divu) darba dienu laikā, norādot darbu apturēšanas iemeslu. Pēc tam 10 (desmit) darba dienu Puses vienojas par kārtību, kādā tālāk veicams pasūtījums vai izbeidzams līgums, veicot samaksu par faktiski veikto darbu.

Rekomendācija Nr.10

Instrukcijas Nr.3 “Ārvalstu finanšu instrumentu finansētu civiltiesisku līgumu izstrādes un slēgšanas instrukcija valsts tiešās pārvaldes iestādēs” noteikumus nedrīkst tulkot paplašināti, neradot nesamērīgu administratīvo slogu komersantiem.

Pamatojums:

Ministru kabineta instrukcijas Nr.3 “Ārvalstu finanšu instrumentu finansētu civiltiesisku līgumu izstrādes un slēgšanas instrukcija valsts tiešās pārvaldes iestādēs” noteikumi ir vērsti uz maksimālu Pasūtītāja risku samazināšanu, kas atsevišķos gadījumos nostāda Izpildītāju nevienlīdzīgā pozīcijā. Situācija, kad papildus normatīvajā aktā noteiktajiem izpildītāja pienākumiem un ierobežojumiem tiek noteikti papildus ierobežojumi, pēc būtības ir pretrunā ar administratīvo tiesību principiem un rada nesamērīgu risku Izpildītājam. Līdz ar to Izpildītājam ir tikai divas alternatīvas: vai nu paredzēt līgumā augstu riska uzcenojumu, vai nu nepedalīties iepirkumā. Līgumu slēgšanas procesā nav pieļaujamas tādas Pasūtītāja atkāpes no minētajā normatīvajā aktā ietvertā regulējuma, kuru rezultātā uz Izpildītāju tiek attiecināti nelabvēlīgāki līguma noteikumi (t.sk. nepamatoti un/vai nesamērīgi Pasūtītāja tiesiskās aizsardzības līdzekļi) un prasības salīdzinājumā ar tiem, kuri ir jau paredzēti minētajā normatīvajā aktā.

Tā kā IUB neizskata iesniegumus, kas saistīti ar nesamērīgiem līguma noteikumiem, jāparedz mehānisms šādu problēmu situāciju risināšanai.